

DRUŠTVO ZA ZAŠTITU BILJA SRBIJE

VII SAVETOVANJE O ZAŠTITI BILJA

Zbornik rezimea

**Soko Banja
15 - 18.novembar 2005.godine**

4.2.52. UTICAJ PROUZROKOVAČA BOLESTI NA PRINOS AKTUELNIH NOVOSADSKIH SORTI OZIME PŠENICE 2005. GODINE

Jerković Zoran, Putnik-Delić Marina, Jevtić Radivoje
Naučni insitut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad

Istraživanje je izvedeno s ciljem da se ispita otpornost i tolerantnost osam trenutno aktuelnih novosadskih sorti prema prouzrokovateljima bolesti u poljskim uslovima. Setva je obavljena 26.10. 2004. godine simultano s kontrolom (K) u parcelice površine 7 m², iste udaljene 2m. Nakon jednog prihranjivanja s 50 kg azota (AN), radi karence u proizvodnji nedozvoljeno tretiranje K je obavljeno 02.06.2005. fungicidom Folicur EC 250 u količini 5 cm³ na 100 m². Intenziteti zaraza (% od zelene lisne mase) očitavani su 2., 12. i 27. juna, a žetva je obavljena 7. jula. Tokom 2005. godine vremenski uslovi na lokalitetu Rimski šančevi kraj Novog Sada su bili povoljni za početne infekcije prouzrokovaca pepelnice, septorioza te fuzariozne paleži klasa. Kasniji jači razvoj prvopomenutog parazita je zaustavljen čestim kišama na maksimalnih 25% zahvaćene lisne mase kod sorte Pobeda a usled povoljnih uslova za održanje zelene mase na 60% septorioze lista kod ranozrele i niske stabljike sorte Prima. 30% fuzarioznih klasaka pojavilo se na sortama Pobeda, Prima i Rapsodija. I pored dugotrajno idealnih temperatura vazduha i vlage povoljnih za razvoj *Puccinia striiformis*, do njega nije došlo usled relativno kratkotrajne intenzivnije svetlosti a bujnog lišća. To je spečilo fruktifikaciju. Prouzrokovac lisne rđe razvio se maksimalno do intenziteta 50 (Novosadska rana 5 i Renesansa). Pri prvom očitavanju u odnosu na sve sorte najviši intenzitet zaraze 15% bio je na Novosadskoj ranoj 5. Ona je nakon razlike po intenzitetu 35% od zaštićene kontrole pretrpela i najveće štete po prinosu (13%). Najtolerantnija je bila Renesansa (7% gubitak prinosa pri razlici 45% *P. recondita* i 20% *Septoria tritici* lista koja se razvila maksimalno 30%). Visokim stepenom kompleksne otpornosti (fuzarioza klasa i septorioze u tragovima, lisna rđa 10 do 25, ali tek pri trećem očitavanju) istakle su se sorte Pesma, Kantata i Astra. Poslednje dve pomenute sorte ostvarile su i nezaštićene najviše prinose u ogledu uz štetu 1 i 5% ((9,5 i 9 t/ha dok je prosečan prinos u ogledu bio 8,3 i 7,7 t/ha kod K). Kantata se istakla relativnom netolerantnošću prema prouzrokovaju lisne rđe u odnosu na Pesmu i Astru, ali i najdužim trajanjem zelene lisne površine bez obzira na ranije klasanje, te najvišom hektolitatskom masom (85,4 i 84,50 K) i prinosom od svih ispitivanih sorti. Po masi hiljadu zrna na zaštićenim parcelicama preko 50 grama, ali i najvećim gubitcima usled razvoja prouzrokovaca bolesti (7 i 10%) karakteristične su sorte Pobeda i Novosadska Rana 5.